

Nr 129.

Av herr **Anderson** i Knapasjö m. fl., om stiftsbandets upphävande vid tillsättning av prästerliga tjänster.

Frågan om huruvida och i vilken mån stiftsbandet — begränsningen av prästs ansökningsrätt till prästsyssla inom det stift han tillhör — bör bibehållas eller upplösas, har ofta varit föremål för såväl riksdagens som kyrkomötets behandling. Redan 1867 uttalade riksdagen den åsikten, att det vore önskvärt att rättighet att söka prästsyssla över hela riket medgäves varje präst, vilket stift han än tillhörde.

Motioner i ärendet vid 1869, 1877 och 1878 års riksdagar avslogos, varefter frågan fick vila till 1900 års riksdag, då Andra kammaren biföll en motion i frågan, vilken dock föll på grund av Första kammarens motstånd. Samma öde rönt frågan vid förnyad behandling under de tre följande riksdagarna 1901, 1902 och 1903. Vid 1909 års riksdag kom åter frågan till behandling i sammanhang med då beslutade genomgripande förändringar i lagen rörande tillsättning av prästerliga tjänster, även denna gång på grund av enskild motion.

Andra kammaren hävdade också nu sin flera gånger förut uttalade ståndpunkt, vilken dock även denna gång förkastades av Första kammaren, utom vad beträffar befodringsrätt till domprostbefattning samt upplösande av stiftsbandet emellan landets tvenne nordligaste stift. På grund av samma riksdags skiljaktiga beslut i kamrarna rörande ovannämnda lagförslag framlade dess särskilda utskott nr 1 ett sammanjämningsförslag utmynnande i en skrivelse till Kungl. Maj:t rörande utredning och förslag angående stiftsbandets upphävande, vilket skrivelseförslag också blev riksdagens beslut. Emot detta skrivelseförslag reserverade sig en av Första kammarens ledamöter i nämnda utskott under åberopande av »att stiftsbandets upplösning ej bör sättas i fråga, förrän riksdagen fattat beslut om reglering och bättre utjämning av prästerskapets löner». Ett sådant beslut fattades ock av nämnda riksdag.

Vid kyrkomötet förekom frågan till behandling redan 1868, då Kungl. Maj:t framlade 1867 års riksdags framställning i ärendet, varvid kyrkomötet dock avslog densamma med 32 röster mot 16. Vid senare årens kyrkomöten har saken ständigt återkommit till behandling, nämligen åren 1903, 1908, 1909 och 1910. Visserligen har frågan vid varje be-

Bihang till Riksdagens protokoll 1914. 4 saml. 63 häft. (Nr 129--131.) 1

handling fallit, men ofta med ringa majoritet. Sålunda vid 1908 års kyrkomöte med 28 röster mot 24 och vid 1910 års kyrkomöte med 35 röster mot 21. Ett av huvudskälen för avslag vid senare årens kyrkomöten synes också hava varit riksdagens härövan omförmälda skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning och förslag i ärendet. Å andra sidan framhölls dock vid behandling av frågan under 1910 års kyrkomöte, att någon visshet icke föreligger, att Kungl. Maj:t låter verkställa den begärda utredningen.

Slutligen må erinras, att prästmötena i tvenne stift, nämligen Västerås och Uppsala uttalat sig för en av stiftsgränserna oberoende ansökningsrätt i likhet med vad fallet är för folk- och småskollärarna i riket.

Den betänksamhet mot stiftsbandets borttagande, som förefunnits, har synnerligast berott på att avsevärd ojämnhet mellan stiftet i fråga om prästerskapets löneförmåner varit för handen, vadan man kunde befara, att därest stiftsbandet borttogs, en viss benägenhet skulle uppstå att företrädesvis ansöka till vissa stift, under det andra stift fingo lida av kännbar brist på prästerliga krafter. Dessa befarade missförhållanden äro numera undanröjda. Genom 1909 års riksdagsbeslut och Kungl. Maj:ts utfärdande av lag angående prästerskapets lönereglering enligt enhetliga grunder i hela riket, äro de ekonomiska betingelserna för prästerskapet likartade i alla stift. Visserligen genomföres sagda lönereglering successivt, men dess genomförande har redan tagit sin början och fullföljes till sin huvudsakliga omfattning under närmaste åren.

Vi anse oss icke behöva vidare ingå på utvecklande av övriga skäl, som tala för stiftsbandets fulla eller delvisa upphävande vid tillsättning av prästerliga tjänster, vilka för övrigt blivit framlagda vid den ofta förekommande behandlingen i riksdag och kyrkomöte. Då nu emellertid snart fem år förflutit sedan riksdagen hos Kungl. Maj:t gjorde hemställan om utredning och framläggande av det förslag, vartill en sådan kunde föranleda, utan att oss veterligt Kungl. Maj:t tagit frågan under omprövning få vid vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t ånyo anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående stiftsbandets upphävande samt för Riksdagen framlägga det förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1914.

C. Edor Anderson i Knapasjö.

A. Danielsson.

Harald Hallén.

M. Enderstedt.